

Wojewódzka Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa

Marszałek Województwa Podlaskiego, Wójt Gminy Orla oraz Gminny Ośrodek Kultury w Orli serdecznie zapraszają 9 września 2017 r. na Wojewódzką Inaugurację Europejskich Dni Dziedzictwa w orlańskich dobrach Radziwiłłów.

Orla liczy już ponad pięćset lat. Najwcześniej zachowanym przekazem archiwalnym związanym z Orlą jest informacja z 1507 roku dotycząca nadania przez króla dla wojewody trockiego Jaśka Iwanowicza terenów, na których obecnie usytuowana jest miejscowość.

Gmina Orla ma bogatą przeszłość historyczną i tradycje. Na przestrzeni wieków ścierało się tu i przenikało wiele kultur (polsko-rusko-białoruska i żydowska). Jest to region wyjątkowy ze względu na swoją wielokulturowość, bogaty folklor i ciągle żywe tradycje ludowe. Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa 2017 w Gminie Orla to doskonała możliwość przybliżenia mieszkańcom regionu i wszystkim zainteresowanym jej znaczenia w historii naszego województwa. Warto przypomnieć dzieje Orli stanowiącej w okresie nowożytnym ważny ośrodek dóbr Radziwiłłów, czyniąc z nich motyw przewodni imprezy, wokół którego skupią się wydarzenia towarzyszące, takie jak wystawy czy rekonstrukcje historyczne. Radziwiłłowie dobra orlańskie przejęli w swe ręce w roku 1585. Wówczas to Orla jako osada nabiera szczególnego znaczenia w życiu gospodarczym i politycznym ówczesnego regionu. Hetman Wielkiego Księstwa Litewskiego Krzysztof Radziwiłł wzniósł tu w 1622 r. zamek i zbór kalwiński. Stworzył rozległy kompleks dworski z pałacem, ogrodem włoskim, obiektami sakralnymi i folwarkiem. Integralną część dworu stanowiła cerkiew zamkowa świętego Jana Teologa. Do dzisiaj nie zachował się żaden fragment zamkowy. Ze względu na ogromne starania Hetmana mieszczanom orlańskim już w 1618r. przyznano w Wilnie szereg praw i przyrzeczono nadanie praw magdeburskich, pod warunkiem zachowania dotychczasowego tempa rozwoju. Następca Hetmana Krzysztofa Radziwiłła - Janusz Radziwiłł potwierdził w 1633 roku potrzebę nadania przywileju miejskiego. W 1634 r. Orla uzyskuje prawa miejskie. Był to okres pełnego rozkwitu miasta i okolic. Wtedy to, po zakończeniu nabożeństw odbywały się liczne targi na utworzonej targowicy, kwitł handel, życie kulturalne i polityczne. Miasto stało się ośrodkiem ruchu kalwińskiego. Początek osadnictwa Żydów ma miejsce już na przełomie XVI i XVII w.

Ważnym punktem w programie podczas inauguracji EDD w Orli będzie promocja książki ***Radziwiłłowskie dobra Orla (1585–1695)*** M. Sierby. Celem niniejszej rozprawy jest wielowątkowe ujęcie dziejów radziwiłłowskich dóbr orlańskich. Opracowanie historyczne dóbr ziemskich jest wieloaspektowe. Pojawiają się w nim wątki polityczne, prawno-administracyjne, urbanistyczne, społeczne i gospodarcze.

Gmina Orla posiada na swoim terenie wiele ciekawych zabytków architektury. Jednym z najbardziej znanych jest Synagoga w Orli pochodząca z XVII w., będąca jeszcze do

około 1754 r. zborem kalwińskim. Obecnie w środku znajdują się zabytkowe resztki polichromii oraz wystawa zdjęciowa upamiętniająca wspólną historię mieszkańców. Mając na uwadze pamięć o orlańskich Żydach, Gminny Ośrodek Kultury w Orli organizuje obchody upamiętniające wywózkę Żydów - „Pamięć trwa”. Właścicielem synagogi od 2011 r. jest Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego w Warszawie. Przy wyjeździe z Orli w kierunku miejscowości Szczyty znajduje się **cmentarz żydowski** (kirkut) z kilkunastoma zachowanymi macewami. Na terenie Gminy Orla znajdują się również cztery cerkwie prawosławne. Jedną z najstarszych jest Cerkiew p.w. Ścięcia Głowy św. Jana Chrzciciela z 1785 r. w miejscowości Szczyty Dzieciotowo. Wewnątrz cerkwi można zobaczyć obrazy autorstwa malarza nadwornego Jana Klemensa Branickiego - Jana Mirysa. Obok niej mieści się kamienna figura św. Jana Nepomucena z 1758 r., pierwotnie przeznaczona dla otoczenia pałacu Branickich w Białymstoku. Wykonana z wapienia pińczowskiego figura jest zabytkiem wysokiej klasy artystycznej, jednym z najcenniejszych tego typu na Podlasiu.

Od 2002 r. co roku we wrześniu w Orli na koniec lata odbywają się **"Orlańskie Spotkania"- Festyn Kultury Białoruskiej**, który służy szerokiej prezentacji zespołów estradowych i ludowych. Jest to impreza promująca i zachowująca dziedzictwo kulturowe tego regionu. W tym dniu prezentują się twórcy ludowi, a na scenie swój dorobek artystyczny zespoły folklorystyczne z powiatu bielskiego, hajnowskiego, jak również z Białorusi.

W programie:

13.00 – oficjalne otwarcie

- **pokazy grup rekonstrukcyjnych z Białorusi (pokazy musztry, potyczki wojskowe, obozowisko): Klubu historyczno-wojskowego Gozdawa z Bobrójska (Военно-исторического клуба «Гоздава», г. Бобруйск) oraz Klubu historyczno-wojskowego Regiment Janusza Radziwiłła z Mińska (Военно-исторического клуба «Регимент Януша Радзивила», г. Минск)**
- **XVII-wieczny przysiółek szlachecki „Pacowa Chata” (historyczne pokazy, dawne igraszki, warsztaty tańców dawnych, spotkanie z XVII-wieczną szlachtą)**
- **promocja książki *Radziwiłłowskie dobra Orla (1585–1695)* Sierby w Gminnej Bibliotece Publicznej**
- **przedstawienie teatralne "Sąsiedzi, których nie ma" - opowieści mieszkańców Białowieży o ich żydowskich sąsiadach, spektakl zrealizowany w ramach działań Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia z grupą dzieci i młodzieży z Białowieży "Wiejskaja dziatwa", reż. J. Troc**
- **wystawa plenerowa „Śladami zapomnianego Podlasia – nasza tożsamość w pamięci przyszłych pokoleń” zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego oraz Fundację Zapomniane Podlasie w ramach działań związanych z funkcjonowaniem szlaków kulturowych w województwie podlaskim**

- **plenerowa wystawa prac fotograficznych dzieci pt. „Wielokulturowość w moich oczach”**
- **wieczorna projekcja multimedialna na zewnątrz Synagogi nawiązująca do dziedzictwa krajobrazu Gminy Orla oraz wielokulturowości regionu**
- **wieczorny koncert białoruskiego zespołu Pałac**

Organizator:

Marszałek Województwa Podlaskiego

Wójt Gminy Orla

Gminny Ośrodek Kultury w Orli

